

Haderslev Provstis Konvent 1851—63.

En Oversigt.

Af F. Elle Jensen.

Den 23. Juli 1851 samledes en Del — der siges ikke hvor mange og hvem — af Haderslev Provstis Præster i Haderslev for at drøfte en eventuel Oprettelse af et gejstligt Konvent, og efter nogen Forhandling blev man enig om at forsøge, ligesom man med overvejende Flertal vedtog, at det kun skulde bestaa af ordinerede; blot 4 stemte herimod. Samtidig nedsattes en Komite (Provst *Boesen*, Haderslev, Pastor *Kofoed-Hansen*, Gl. Haderslev, og Pastor *Hertel*, Moltrup) til at give Udkast til Foreningens Vedtægter.

Allerede c. 14 Dage efter var de tre Mænd færdige med deres Arbejde, saa de d. 17. August kunde forelægge Resultatet for de 14 Præster, som da var kommet til Stede og nu vedtog de Love, som skulde gælde for Konventet. Kun gejstlige fra selve Provstiet kunde optages, men theologiske Kandidater og Embedsbrødre fra andre Herreder fik Lov at deltage som Gæster, naar de indførtes af et Medlem. Der skulde ordinært afholdes to Møder aarlig, skiftevis i Haderslev og Christiansfeld, til Forhandling om saadanne kirkelige, religiøse og embedsmæssige Emner, som var fremme i Tiden og kunde tænkes at have Interesse. Der paalagdes Medlemmerne Mødepligt, for saa vidt som alle, uanset om de var til Stede eller ikke, maatte betale deres Andel i den Fællesmiddag, som man for at faa et passende Lokale mente det nødvendigt at knytte til Sammenkomsterne. Konventets Anliggender

skulde varetages af en Bestyrelse, bestaaende af Formand, Sekretær og Kasserer, hvoraf den første havde at lede og fastlægge Møderne. Kontingentet ansattes foreløbig til 1 Rdl. aarlig — 1854 forhøjedes det til 10 Mk. Konventet var derfor heller aldrig i Pengevanskeligheder, ja der blev endogsaa saa meget tilovers, at man i 1853 var i Stand til at støtte en trængende Lærer paa Omø med 26 Rdl. 2 Mk., 36 Sk., og senere vedtog man at give Overskudet til Haderslev Latinskoles Bibliotek, mod at det udvidedes i theologisk Retning.

Den første Bestyrelse kom til at bestaa af de tre Udvalgsmedlemmer med Provst *Boesen* som Formand, og Møderne kunde saa gaa deres regelmæssige Gang. Kendskabet til deres Forløb har vi gennem Konventets Protokol med dens Referater af, hvad der foregik paa dem, saa vi derved sættes i Stand til i store Træk at følge, hvad det var, Forhandlingerne drejede sig om. Lige udførlige er de ganske vist ikke, navnlig i Begyndelsen; en Del Foredrag og Diskussioner gengives kun i stor Korthed, eller Titlen nævnes maaske kun paa dem; til Gengæld er der saa andre, vi faar ret fyldig Besked om, baade hvad Indledernes Tale og de enkelte Medlemmers Indlæg i Debatten angaar, saa Protokollen paa den Maade kommer til at yde et godt Bidrag til Forstaaelsen af, hvad det var for Problemer, som optog Præsterne.

Konventet fik visse Børnesygdomme at kæmpe med. Tilslutningen var ikke altid efter Ønske, og det kunde ogsaa undertiden knibe med at faa en Indleder, hvortil kom, at enkelte var vel sarte og følte sig stødt over faldne Udtalelser — dog kun i den første Tid. Det gjaldt f. Eks. selve Formanden, *Boesen*, som derfor allerede 1853 udmeldte sig, fornærmet over Forløbet af en Diskussion.

Det var formodentlig saadanne Forhold, som 1854 fik Pastor *Boisen* til at genoptage Forslaget om Optagelse af Lægfolk uden Stemmeret; dette vilde, mente han, vække det sygnende Liv i Konventet, og ingen kunde da sige,

at dette alene var til for at fremme Præsternes personlige Interesser. Forslaget blev imidlertid forkastet; Gejstligheden, hævdede Modpartiet, var en Stand for sig med sine særegne Anliggender, og Konventet led heller ikke af nogen Sygdom til Døden.

Dette var vist ogsaa rigtigt nok, og under *Kofoed-Hansen*, som blev Boesens Efterfølger som Formand, fik Konventet Tilgang af flere Medlemmer, saa deres Antal i 1856 naaede op paa 27. Yderligere øgedes dets Betydning ved de Fællesmøder, man vedtog een Gang aarlig at holde sammen med Aabenraa Konvent, hvis ledende Skikkelse var den unge Pastor *Andr. Leth* (1850 Diakon, 1852 Compastor i Aabenraa, 1863 Præst i Ulsø og 1870 i Middelfart. Ivrig Grundtvigianer), thi derved fik Forhandlingerne en bredere Basis og et rigere Indhold. Ved den første Sammenkomst, som fandt Sted i Hoptrup, prædikede Leth ved en offentlig Gudstjeneste, der havde samlet mange Mennesker, ud fra Marc. 10, 46 ff om Troens Ord ved Daaben som rette Lys og Kundskabskilde for Præster og Menigheder. Bagefter var der Fællesmøde for Konventerne med 21 Deltagere.

Det vilde ogsaa have været meget urimeligt, om Haderslev Konvent ikke skulde kunne trives, thi det talte adskillige virkelig betydelige Personligheder i sin Midte. Vi nævner nogle af dets Medlemmer:

U. S. Boesen, der ganske vist tidlig forlod Konventet. 1846 blev han Præst i Fjelstrup, Provst 1852 og 1854 Biskop for Slesvig. 1853 udnævntes han til kongevalgt Medlem af Stænderforsamlingen. En af ham og Pastor Meyer i Vilstrup udgivet, men ikke særlig god Salmebog til Afløsning af Pontoppidans, var 1847 blevet autoriseret til Brug i de danske Menigheder i Sønderjylland.

H. F. Helveg, Forstander for Rødding Højskole 1846—48, Feltpræst under Krigen, 1850 Kapellan, 1856 Hovedpræst ved Frue Kirke i Haderslev, afsat 1864, 1864 Præst i Købelev og 1886 Stiftsprovst for Laaland-Falster. Han udfoldede en betydelig Forfattervirksomhed.

Fr. Engelhart Boisen, Præst i Vilstrup 1850—59, derefter i Stege. Ved hans Afrejse fra Sønderjylland skrev Lembcke sin »Vort Modersmaal er dejligt«. Han tog livligt Del i Tidens kristelige og folkelige Rørelser og var en Overgang Medlem af Landstinget. 1852—79 udgav han Tidsskriftet »Budstikken«, der vandt Indgang i mange Hjem.

Joh. Fibiger, 1850—59 Lærer ved Haderslev Latinskole og Præst ved Hospitalskirken, derefter i København, Vallensved og Ønslev. Han var Forfatter af forskellige religionshistoriske Skrifter og en Række digteriske Arbejder, mest af religiøs Karakter.

J. F. F. Tolderlund, Præst i Starup 1851—64, siden i Middelfart.

J. L. W. Hansen, 1856—63 Præst i Fjelstrup. Han tog derefter sin Afsked og traadte over til Katolicismen, i hvis Tjeneste han redigerede »Katolsk Ugeblad«.

H. P. Kofoed-Hansen, Præst ved Frue Kirke i Haderslev 1850—55, Provst 1854, i Gl. Haderslev 1855—64, da han blev afsat. Derefter 1867 Præst i Thoreby, senere Stiftsprovst for Laaland-Falster, men nedlagde 1883 sit Embede og gik 1887 over til Romerkirken. Han var en frugtbar Forfatter, tung af Natur og meget paavirket af Søren Kierkegaard.

H. V. Hertel, Præst i Moltrup 1850—67. Han tog stærkt Del i det nationale Arbejde.

L. C. Hagen, Præst i Steppinge 1850—67, derefter Valgmenighedspræst i Kerteminde. Han var Medlem af Bestyrelsen for Rødding Højskole.

H. Egede Glahn, Præst i Sommersted 1852—59, derefter i Aalborg, hvor han blev Stiftsprovst.

C. D. Møller, Præst i Vonsbæk 1851—61, derefter i Hoptrup 1861—64, da han blev afsat, hvorefter han 1865 fik Embede i Haarby. Et Vidnesbyrd om hans Anseelse er, at han 1851 blev Medlem af Stænderforsamlingen.

Peter Kragh, Præst i Øsby 1850—81, tidligere nidkær

Missionær i Grønland. Han foretog forskellige Oversættelser til Grønlandsk.

Fr. C. Carstens, Præst i Tyrstrup 1850—64. Som Præst i Frederiks havde han været stærkt interesseret i Hedens Kultivering.

Rasmus Lund, Kapellan i Tyrstrup 1859—64. Han blev senere Frimenighedspræst paa Mors.

C. Ludv. Janssen, Præst i Gl. Haderslev 1829—54.

J. J. H. Nansen, 1855—64 Præst i Aller-Taps, derefter alene i Taps.

Som det vel allerede vil ses af ovenstaaende Liste, havde den grundtvigske Anskuelse dygtige Fortalere i Konventet, idet Mænd som Helveg og Boisen begge havde et anset Navn indenfor grundtvigske Kredse, og da de desuden var ivrige og interesserede Deltagere i Sammenkomsterne, forstaar man, at de ved dem gerne redegjorde for deres Meninger. De to var iøvrigt tillige med Kofoed-Hansen, Hertel og C. D. Møller dem, som satte stærkest Præg paa Møderne.

I 1858 holdt Boisen Foredrag om Grundtvigs kirkelige Opfattelse, idet han fremhævede det Ord, som uafhængigt af Skriften lød ved Daaben, og derfor var et levende Ord, om end maaske ikke udtalt direkte af Kristus, men derimod »med den Mund, som er den Helligaand«. Bibelen kan levendegøre Tro, Haab og Kærlighed i os, men ikke skabe det nye Liv. Af Grundtvig kunde man ligeledes lære et mildere, ikke-pietistisk Syn paa det menneskelige og en friere Betragtning af Forholdene, baade med Hensyn til Præster og Menigheder. Indledningen gav Anledning til en lang Diskussion, som fortsattes i det næste Møde.

Om Berettigelsen af kirkelig Frihed var Meningerne naturligvis delt. Nansen, der indledede om Sognebaandets Løsning 1855 og 56, var Modstander og fandt det i alt Fald ubetimeligt at føre Sagen *offentligt* frem i Slesvig, mens Glahn (1858) syntes det rigtigt, at Præsterne tog den op, fordi Forholdene var saa vanskelige, og heri støt-

tedes han af Helveg. Hertel var just ikke uenig, men ansaa det for uklogt, ja maaske ulovligt, om Præsterne selv overskar de Baand, der forenede dem med deres Menigheder.

Spørgsmaalet Præstefrihed var, hævdede C. D. Møller i 1863, ikke aktuelt i Slesvig; hvis der blev Lærefrihed, vilde det føre til en kirkelig Opløsningstilstand, da Ansvarsfølelsen rimeligvis vilde blive slappet. Han fik ubetinget Støtte af Hertel; der holdt paa den lovmæssige Orden. Kofoed-Hansen mente ogsaa, Præstefrihed kunde medføre en Adskillelse af Stat og Kirke, men det var maaske heller ikke det værste. Dette suppleredes fra grundtvigsk Side af Hagen med, at Præsterne i saa Fald kunde ansættes som frie Prædikanter, mens Helveg hævdede, at Problemet maatte ses i Forbindelse med hele Frihedsspørgsmaalet, men at man kun trøstig skulde søge at løse det i Herrens Navn. Rasmus Lund refererede Udtalelser fra et Møde i København, at hvad det kom an paa, var Sakramenternes rette Forvaltning og Evangeliets Forkyndelse efter bedste Overbevisning og i Overensstemmelse med Skriften. Livet maa trives i Frihed, og man maa kunne henvise dem, man ikke vil betjene, til andre.

At Kirken ikke hviler paa Skriften, var ligeledes Kofoed-Hansens Mening, da han 1858 holdt et Foredrag ud fra Tertullians »Formaning mod Kættere«, hvori han henviste til »regula fidei«, der dog ikke helt var det samme som Trosbekendelsen, og han forstod ikke, at man i Dagens Strid tog mindre Hensyn til ham end til Irenæus. Hertil svarede Boisen, at Grunden ikke var, at Tertullian beskylldes for Montanisme — et Begreb hverken han eller Kofoed-Hansen turde kalde kættersk — men Irenæus var ældre og stod gennem Polykarp direkte i Forbindelse med Apostlen Johannes.

I et Foredrag om den lutherske Nadverlære rettede J. L. W. Hansen 1860 et stærkt Angreb paa Grundtvig. Han hævdede, at denne havde brudt med den egentlige luther-

ske Opfattelse af Skriften, men hans Tale om Trosbeken-
delsens Oprindelse i de 40 Dage var »aldeles forskrække-
lig«, og han blev staaende ved den ældste Tradition uden
at følge dens Udvikling i Kirken. Den grundtvigske An-
skuelse var nu blevet en Partisag. Nadveren var de med
Gud forligte Menneskers Samfund med Ham, men Grundt-
vig stod ikke paa det lutherske Standpunkt med Hensyn
til den og til Daaben uden dog at ville anerkende, at der
dermed maatte følge en Tilnærmelse til den katolske
Kirke. Heroverfor sagde Helveg, at Luther og Grundt-
vig var enige om Troen i Hjerterne og Naaden i Daaben,
som vi kan tilegne os, mens Katolikkerne hævder, at Kirken
er den egentlige Garant. Er Kristendommen Sandhed,
maa der være en Overlevering, der kan godtgøre sig for
os gennem det Liv, den meddeler.

I et senere Møde samme Aar tog Helveg atter disse
Tanker op, ogsaa med Henblik paa Kofoed-Hansens Fore-
drag. Grundtvig sammenblander ikke som Katolikkerne
Skrift og Tradition, men hævder denne i sin Grund og
Sandhed og indskrænker den til, hvad der kan godtgøres
ad Livets Vej. Kristendommen er Tradition; glemmer vi
det, havner vi i Sværmeri. Hansen hævdede heroverfor
igen, at Grundtvig havde brudt med den lutherske sym-
bolske Lære; forøvrigt anerkendte han hans Fortjenester
i almenkristelig Henseende, men det er ikke nok med
Fremhævelse af Tro og Daab og Tradition; vi trænger
til noget, der kan begrunde vor Stilling overfor Rom.

Endnu engang kom denne Sag, som aabenbart har vakt
meget Røre i Konventet, til Forhandling, idet Hansen 1861
atter tog den frem. Han sagde igen, at han anerkendte
Grundtvigs Kamp mod Rationalismen og hans Fremdra-
gelse af Traditionen og et levende Ord imod den symbolske
Lutherdom og Skriftprincippet. Men han var blevet staa-
ende ved Daaben, og det var blevet en Maner for hans
Tilhængere med den alene. Nadveren fik han ikke ret med
og havde ikke overført Traditionsprincippet paa den, skønt

hans Opfattelse af den heller ikke var den lutherske. Men det er urigtigt med den idelige Tale om Syndsforladelse i den, og man kan ikke paa een Gang holde paa Herrens Nærværelse dér og gaa imod den gamle Kirkes Opfattelse af Nadveren som en Offerhandling, hvad Grundtvig kun lidet har forstaaet. Tilbage af den tidligere Kultus har vi kun en Stump i Evangelierne og Epistlerne og nogle Kollektter. Vi trænger til noget fast at hvile i under al Uroen i Folk og Gejstlighed, men Protestantismen har ikke givet, hvad den lovede, den har kun affødt Revolutioner.

Hansens Foredrag, der tydeligt nok bar Vidne om hans stærke Dragelse mod Katolicismen, medførte denne Gang ingen Diskussion; antagelig har Præsterne været alt for desorienterede til at gaa ind paa det, og Protokollen siger kun, at der ikke blev nogen Forhandling, da man fandt Indledningen »for vidtstrakt«.

Til de dogmatiske Drøftelser maa ogsaa henregnes en Meningsudveksling om, hvorvidt Daabens Gyldighed er afhængig af Præstens og Faddernes Tro — et Problem, som just da (1856) var aktuelt i kirkelige Kredse, efter at Biskop Martensen havde nægtet at ordinere Cand. Kragballe, fordi han havde ytret sig i den Retning. Helveg redegjorde for den foreliggende Situation, og flere havde Ordet. Tolderlund og C. D. Møller var betænkelige ved at anerkende Gyldigheden af en betinget Daab, mens Kofoed-Hansen, Hertel og Hansen gik ind for den. Hvad Daabsmaaden angik, var det tidligere blevet oplyst, at de siden 1850 ansatte Præster anvendte Forsagelsens og Troens Ord, mens de ældre gejstlige i Tønder Provsti tillod sig store Friheder i saa Henseende.

1853 holdt Helveg et Foredrag om dansk og tysk Salmedigtning siden Reformationen. Det modtoges med stor Opmærksomhed, og da Taleren tilsidst omtalte Grundtvigs »Guds Menighed, syng«, var Forsamlingen saa betaget, at den istemte Salmen — der iøvrigt siden ofte blev brugt ved Møderne.

Konventet var i det hele taget stærkt optaget af Forsøg paa at skaffe Nordslesvig en bedre Salmebog. Den mest udbredte var Pontoppidans, som Befolkningen elskede, men den var ved at være udsolgt, og den af Boesen og Meyer udgivne tilfredsstillede ikke. Et Udvalg, bestaaende af Boisen og Fibiger, blev derfor nedsat til at undersøge, om man ikke i Samarbejde med Aabenraa Konvent kunde faa et af Pastor Leth udsendt Hefte tilladt brugt sammen med Meyer-Boesens. Fibiger kunde ogsaa tænke sig Roskilde Konvents Salmebog indført, men det udtalte flere sig imod, bl. a. Boisen, der advarede mod Uniformitetsbestræbelser, da Menighederne ønskede at bevare Pontoppidans. Ved et Fællesmøde med Aabenraaerne blev man da enig om at foreslaa en ny Udgave af denne med et Tillæg til Afløsning af Meyer-Boesens, som man trods Henstilling fra Departementchef Regenburg ikke vilde beholde, og det overdroges en Komite at fremkomme med en Indstilling derom til det slesvigske Ministerium.

Resultatet blev et ved den deputerede, Pastor C. D. Møller 1855 indsendt Andragende, hvori ikke blot Præster i Haderslev og Aabenraa Provstier, men ogsaa Stænderdeputerede for samme Kredse paa det store Flertals Vegne udtalte sig for en ny Udgave af Pontoppidans Salmebog, rensat for sine mange Trykfejl og de tyske Overskrifter og Melodiangivelser, samt et Tillæg med nyere Salmer (Grundtvigs) i Stedet for eller ved Siden af Meyer-Boesens. Paa den Maade, mente man, rakte det gamle og det nye hinanden Haanden, mens en helt ny Salmebog i alt Fald foreløbig vilde udelukke en Del fra Kirken og vække Uvilje og Bitterhed hos dem.

Myndighederne forhastede sig imidlertid ikke, og paa Fællesmøder forhandlede Præsterne derfor stadig om, hvad der burde gøres. 1856 besluttede man at prøve at faa et af Roskilde Konvent udgivet Tillæg udbredt, og 1862 udtalte man atter Ønsket om et nyt Oplag af Pontoppidan med Fraskillelse af nogle ubrugelige og Optagelse af en

Del nyere Salmer. Haderslev Konvent vedtog 1859 selv at benytte Fengers Tillæg.

Naturligvis drøftede Konventet ogsaa en Mængde andre Spørgsmaal. Saaledes 1852 den apostolske Succession, som Tolderlund fandt ønskelig, mens i Diskussionen særlig Helveg gik imod den. 1853 talte Janssen om Tolerance og Intolerance, 1855 Helveg om Søren Kierkegaard og 1862 Lund om Brødremenigheden. 1863 indledede Møller om Bibelen og Videnskaben. Ikke alt kan tages bogstaveligt, men der maa i Ting, der ikke angaar Troen, anvendes en vis Accomodation. Kofoed-Hansen mente, at man med Bibelens Skabelsesberetning ogsaa opgav Forstaaelse af Syndens Indtrængen i Verden; vi maa med Sokrates sige, at vi ved, at vi intet ved, og stole paa, at Gud vil hjælpe os i Vanskelighederne. Hertel hævdede, at det ikke var Enkelthederne, men Indholdet, det kom an paa. En anden Taler foreslog Udtrykket »enfoldig« i Stedet for »bogstavelig« Opfattelse.

Selvfølgelig optog ogsaa den egentlige Præstegerning Sindene. Om Præstens Forhold til sin Menighed indledede Helveg 1854: Han bør være mere ventende end opsøgende — efter Jesu Eksempel, thi han stod ikke frem paa Gader, i Synagoger og i Templet, men talte fra Skibet og paa Bjerget, naar Folk kom til ham. Heri var flere enige med ham, Fibiger mente dog, en Præst kunde vise Mennesker, han traf, hen til sig som Sjælesørger. I denne Forbindelse kan nævnes, at Fibiger samme Aar fortalte om det af Lægprædikanten, Lærer Sommer, i Haderslev vakte Røre, som Præsterne var ret betænkkelige ved, men dog erklærede at ville se venligt til. Man mente, der maatte være Jordbund for gudelig Læsning, om en Kolportør kom med gode Bøger. — 1859 holdt Nansen et Foredrag, der nærmest handlede om »den Fornemhed, der fra Præstens Side kan vises Menigheden«, Dannelsens, Stillingens, Troens. Bag- efter var der som sædvanligt Diskussion.

Om Ligprædikener mente Boisen (1856), at de nok

kunde bære Frugt. De maatte ikke være fordømmende, men Tvivl burde ikke forties, og om en afdøds Salighed maatte der kun tales, naar Præsten selv fortrøstede sig hertil. Hertel mente, dette var farligt, og Tolderlund ønskede hverken Ros eller Dadel; ogsaa over sig selv vilde han paa det bestemteste have sig det frabedt. Kofoed-Hansen yndede overhovedet ikke Ligtaler.

1857 indledede Møller om Bøn for de døde. Den efterfølgende Forhandling er ikke refereret lige saa lidt som Talen.

Hvad de ydre kirkelige Former angaar, ønskede man i Konventet undersøgt, om man ikke i Sønderjylland kunde faa en ensartet Præstedragt i Overensstemmelse med den kongerigske indført, og det blev (1854) overdraget Kofoed-Hansen at indlede Forhandlinger herom paa rette Tid og Sted. I den Forbindelse oplyste Hertel, at hvad Pibekraven angik, var den tilladt, saa angaaende den behøvedes intet Andragende, kun en Overenskomst. Senere høres der ikke mere til Sagen.

I Overensstemmelse med Konventets Vedtægter har det saa at sige udelukkende været Spørgsmaal af kirkelig Art, som optog Forhandlingerne ved Møderne, og var end Medlemmerne varmtfølende danske Mænd, holdt de saa godt som altid Politik ude fra deres Drøftelser. En Undtagelse gjorde de dog i 1857, da man besluttede at imødegaa tyske Angreb paa Danmark og — især — den slesvigske Gejstlighed, fremkommet i Anledning af nogle Udtalelser af Dr. Rudelbach paa den evangeliske Kirkedag i Leipzig to Aar tidligere. Møller forelagde Udkast til en Svarskrivelse, som Konventet godkendte.

Ligeledes gav Ministeriets Afgørelse om Konfirmationen i de blandede Distrikter Anledning til en politisk Udtalelse af Hertel, der mente, at den vilde give Tyskerne Vind i Sejlene; der var ingen Grund til — som Grundtvig og her Helveg ønskede det — at enhver skulde kunne vælge, hvad Sprog han vilde, i Skole og Kirke. Iøvrigt forsvarede

han Løfteaflæggelsen; det var urigtigt at kalde Handlingen en Komædie. Helveg hævdede overfor ham, at det grundtvigske Standpunkt ikke var ens med den ministerielle Bestemmelse. —

Der kan ingen Tvivl være om, at disse Møder har været berigende for Konventets Medlemmer. Her gaves der Præster af forskellig Anskuelse Lejlighed til under frie og utvungne Former at udveksle Tanker om de kirkelige Spørgsmaal, som var oppe i Tiden, og saa vidt man kan se, har Forhandlingerne stedse været ført i en rolig og venskabelig Aand, saa de Modsætninger, der nødvendigvis maatte komme til Orde i Diskussionerne, ikke forstyrrede Forholdet mellem Deltagerne. At det grundtvigske Element spillede en betydelig Rolle i Konventet, vil fremgaa af det foregaaende, men det var ikke ene dominerende, saa Samtalerne paa den Maade netop kunde komme til at virke efter deres Hensigt ved at give Medlemmerne en maaske tiltrængt Forstaaelse af andre Synspunkter end deres egne.

Den sidste Sammenkomst fandt Sted d. 28. Oktober 1863. At der ikke blev flere Møder, skyldtes naturligvis de kommende Begivenheder, der forjog saa mange af de nordslesvigske Præster fra deres Kald, at Konventet op-hørte at bestaa. At vi dog ved noget om dets Virke, kommer af, at dets sidste Formand var Pastor Nansen i Aller-Taps, thi da hans Anneks ved Fredslutningen for-blev ved Danmark, og han fortsatte som Præst dér, tog han Konventets Forhandlingsprotokol med til sin nye Embedsbolig. Der laa den i mange Aar, indtil den 1946 blev afleveret til Landsarkivet i Viborg, hvorfra den nu er blevet overført til Landsarkivet i Aabenraa.